

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/9/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200940
Dátum vydania rozhodnutia: 30.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5016200940.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci žalobkyne: T. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. B. Č.. XXX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o správnej žalobe vo veci výšky príplatku k vdovskému dôchodku, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 20.02.2017, č. k. 24Sa/93/2016-24, takto

rozhodol:

I. Kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Žiline z 20.02.2017, č. k. 24Sa/93/2016-24 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.11.2016 ako aj prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.08.2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a žalovanej na ďalšie konanie.

II. Žalobkyni p r i z n á v a nárok na plnú náhradu trov konania na krajskom súde a kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Včas podanou správnu žalobou sa žalobkyňa domáhala zrušenia rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.11.2016, ktorým zamietla jej odvolanie a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.08.2016, ktorým bola zamietnutá jej žiadosť o zvýšenie príplatku k dôchodku k vdovskému dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom (ďalej len „zákon č. 274/2007 Z. z.“).

2. Krajský súd mal z administratívneho spisu žalovanej preukázané, že vo veci nároku na príplatok a jeho výšku už bolo rozhodované, keď predchádzajúce rozhodnutie číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 15.12.2014 krajský súd zrušil rozsudkom č. k. 24Sd/85/2015-22 s tým právnym názorom, že vzhľadom na ustanovenie § 1 a § 3 zákona č. 274/2007 Z. z. a § 285 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), pokiaľ zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje s dôchodkom“, toto zlúčenie je potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty spolu s dôchodkom, ku ktorému (príplatok) patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. Vzhľadom na uvedené Sociálna

poist'ovňa mala vdovský dôchodok vypočítať zo starobného dôchodku manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku ku dňu jeho smrti bez započítania príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať výšku vdovského dôchodku a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 41/2003 Z. z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z.. Uvedený rozsudok bol síce rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/67/2015 zo dňa 28.06.2016 potvrdený, ale z iných právnych dôvodov, keď poukázal na to, že riadne odôvodnenie rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého procesu, avšak Sociálna poisťovňa nepostupovala tak, aby z odôvodnenia (rozhodnutia zo dňa 15.12.2014) boli dostatočne zrejmé a preskúmateľné dôvody a samotný postup pri výpočte sumy vdovského dôchodku, na základe ktorých bolo rozhodnuté o žiadosti o opravu (zvýšenie) príplatku k vdovskému dôchodku.

3. Krajský súd ďalej uviedol, že z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7So/67/2015 vyplynulo, že vdovský dôchodok navrhovateľky už bol zvýšený o príplatok podľa zákona č. 274/2007 Z. z. postupom, ktorý je uvedený v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/17/2010 zo dňa 26.01.2011, uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 4/2012 pod R 61/2012 - z právnej vety vyplýva, že: I. ak bol k starobnému dôchodku nebohého manžela priznaný príplatok k dôchodku politickým väzňom, stal sa od okamihu jeho priznania súčasťou starobného dôchodku a II. príplatok k dôchodku politickým väzňom ani jeho časť ako štátna sociálna dávka podľa § 1 zákona č. 274/2007 Z. z. potom samostatne neprechádza na jeho vdovu; výška jej vdovského dôchodku sa určuje zo starobného dôchodku jej nebohého manžela zvýšeného o príplatok k starobnému dôchodku. Keďže odlišný názor, uvedený v rozsudkoch najvyššieho súdu sp. zn. 9So/417/2010 z 25.02.2014 a sp. zn. 10So/34/2015 nebol zovšeobecnený, krajský súd považoval postup a rozhodnutie odporkyne za súladné s právnym názorom najvyššieho súdu sp. zn. 7So/17/2010 (R 61 2012). Z uvedených dôvodov žalobu zamietol a rozhodol, že účastníci konania nemajú nárok na náhradu trov konania.

4. Rozsudok krajského súdu napadla žalobkyňa včas podanou kasačnou sťažnosťou z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom ohľadom judikatúry najvyššieho súdu v prípade jej zmeny neskoršími rozhodnutiami tohto súdu (napr. 9So/5/2013). Podľa jej názoru tým bol porušený aj princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a princípu právnej istoty. Žiadala preto, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby ho zmenil, rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti poukázala na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7So/17/2010 a v ňom uvedený právny názor, zovšeobecnený v Zbierke stanovísk NS SR pod číslom R 61/2012, ktorým je žalovaná viazaná. Navrhla preto, aby kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť žalobkyne ako nedôvodnú.

6. Najvyšší súd ako kasačný súd preskúmal rozsudok krajského súdu v rozsahu kasačnej sťažnosti bez pojednávania a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

7. Otázkou nároku na príplatok k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z., a to k vdovskému dôchodku, priznanému z dôchodku nebohého manžela, ku ktorému už bol priznaný príplatok podľa zákona č. 274/2007 Z. z., a to aj vo vzťahu k rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7So/17/2010 z 26.01.2011 sa najvyšší súd dôsledne zaoberal v neskoršom v rozsudku sp. zn. 9So/5/2013 zo dňa, na ktorý poukázal aj vo svojom rozsudku zo dňa 31.05.2017, sp. zn. 9So/135/2015. V tomto rozsudku uviedol:

„Podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch najvyšší súd dbá o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov vlastnou rozhodovacou činnosťou tým, že prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a zverejňuje právoplatné súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

V Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012 bol zverejnený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7So/17/2010 z 26.01.2011 ako súdne

rozhodnutie zásadného významu (R 61/2012). V odôvodnení tohto rozhodnutia najvyšší súd uviedol: „Podľa § 3 ods. 4 zákon č. 274/2007 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2008 príplatok sa zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (ďalej len „dôchodok“). Vzhľadom na to, že navrhovateľke bol príplatok priznaný k vdovskému dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákon č. 274/2008 Z. z., v súlade s § 3 ods. 4 tohto zákona sa príplatok zlučuje s vdovským dôchodkom.

Príplatok k dôchodku politickým väzňom je štátnou sociálnou dávkou (§ 1 zákon č. 274/2007 Z. z.), ktorá však navrhovateľke nebola priznaná a navrhovateľka sa priznania príplatku k dôchodku politickým väzňom ani nedomáhala, ani pre jeho priznanie podmienky nespĺnila. Príplatok k dôchodku politickým väzňom bol priznaný jej nebohému manželovi a po jeho priznaní k starobnému dôchodku sa stal súčasťou jeho starobného dôchodku.“

Napriek zverejneniu rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7So/17/2010 z 26.01.2010 ako rozhodnutia zásadného významu najvyšší súd v obdobnej veci v neskoršom rozsudku sp. zn. 9So/5/2013 dospel k inému záveru. V odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol:

„Príplatok k dôchodku, priznaný podľa zákona č. 274/2007 Z. z., je podľa § 1 cit. zákona štátnou sociálnou dávkou.

V zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z. a § 285 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z. z. na úhradu nákladov na príplatok a na úhradu nákladov spojených s jeho výplatou štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne.

Z vymedzenia príplatku k dôchodku politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že výška príplatku je daná zákonom č. 274/2007 Z. z. a nie je možné ju meniť bez ohľadu na to, či výplata dôchodkovej dávky poberateľa príplatku (tu poberateľky vdovského dôchodku) je podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. upravená z dôvodu súbehu takej dôchodkovej dávky s inou dôchodkovou dávkou na polovicu.

Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z. z. sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (ďalej len „dôchodok“).

Vymedzenie príplatku k dôchodkom politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu.

Je preto rozdiel medzi príplatkom k dôchodku politickým väzňom ako štátnou sociálnou dávkou na jednej strane a napríklad príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 305/1999 Z. z. o zmiernení niektorých krívd osobám deportovaným do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov na strane druhej, ktoré nie sú štátnou sociálnou dávkou; u týchto príplatkov zákonodarca na rozdiel od príplatku k dôchodku politickým väzňom ustanovil, že tieto „príplatky tvoria s dôchodkom naďalej jeden celok“, čo v prípade zákona č. 274/2007 Z. z. neurobil. Tvrdenie odporkyne v odvolaní, že v prípade ňou namietaných príplatkov ide o štátne sociálne dávky, je preto mylné.

Pokiaľ teda zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, vzhľadom na vyššie uvedené je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. To v konečnom dôsledku znamená, že na výška príplatku nemožno prihliadať ani pri postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., ani pri úprave priznaných, resp. pri valorizácii už poberaných dôchodkov.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že vdovský dôchodok navrhovateľky mala odporkyňa vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z. z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2

zákona č. 461/2003 Z. z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z. z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.“

Po zvážení dôvodov oboch rozhodnutí odvolací súd dospel k záveru, že je potrebné pridržiavať sa dôvodov rozhodnutia sp. zn. 9So/5/2013. Správnosť tohto záveru podľa jeho názoru podporuje aj ustanovenie § 285 ods. 1 písm. m/ zákona č. 461/2003 Z. z., v zmysle ktorého štát poskytuje na osobitný účet Sociálnej poisťovne finančné prostriedky (iba) na úhradu nákladov na príplatok k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z. z. na úhradu nákladov spojených s jeho výplatom“.

8. Z uvedených dôvodov kasačný súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 16.11.2016 ako aj prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.08.2016 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie (§ 462 ods. 2 SSP).

9. O náhrade trov konania kasačný súd rozhodol v súlade s § 467 ods. 1 a 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP vzhľadom na plný úspech žalobkyne v konaní.

10. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.